

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
TEISĖS DEPARTAMENTAS**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GENETIŠKAI MODIFIKUOTŲ ORGANIZMŲ ĮSTATYMO
PAPILDYMO 9 ⁽¹⁾ STRAIPSNIU IR ĮSTATYMO 15 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR
PAPILDYMO ĮSTATYMO PROJEKTO**

2009-04-30 Nr. XIP-530

Vilnius

Alternatyvių projektų Teisės departamente negauta.

Vertinant teikiamą projektą dėl jo atitikties Konstitucijai, galiojantiems įstatymams, Europos Sąjungos teisės aktams ir juridinės technikos taisyklėms, teikiame šias pastabas:

1. Teikiamu įstatymo projektu siūloma sustabdyti galiojančių įstatymo normų dėl genetiškai modifikuotų organizmų išleidimo į aplinką galiojimą neapibrėžtam laikotarpiui. Ši projekto nuostata kelia abejonių dviem aspektais:

1) pagal šiuo metu galiojančio Genetiškai modifikuotų organizmų įstatymo 2 straipsnio 1 dalį genetiškai modifikuotų organizmų apgalvotas išleidimas į aplinką apima ir jų tiekimą rinkai. Atsižvelgus į tai, pažymėtina, kad tokia teikiamo projekto nuostata prieštarautų Europos Parlamento ir Tarybos direktyvai 2001/18/EB dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką ir panaikinančiai Tarybos direktyvą 90/220/EEB (su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais 2008 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/27/EB), nes šios direktyvos 22 straipsnyje nustatyta, jog valstybės narės negali drausti, riboti ar trukdyti pateikti į rinką GMO kaip atskirus produktus ar esančius kituose produktuose, jei jie atitinka šios direktyvos reikalavimus. Nors direktyvos 23 straipsnyje yra numatyta šios normos išlyga (apsaugos sąlyga), pagal kurią, esant rizikai žmonių sveikatai ir aplinkai, valstybė narė gali laikinai apriboti ar uždrausti atskiro GMO pardavimą savo teritorijoje, tačiau tai darydama, valstybė narė turi laikytis nustatytos tvarkos, t.y. informuoti Komisiją ir kitas valstybes nares ir pagrįsti savo sprendimą rizikos aplinkai įvertinimo apžvalga;

2) vertinant šią normą, atkreiptinas dėmesys į 1997 m. lapkričio 13 d. Konstitucinio Teismo sprendimą, kuriame konstatuota, kad Seimo statuto penktosios dalies "Įstatymų leidybos procedūra" normų analizė taip pat leidžia tvirtinti, kad įstatymų leidyba savo priederme ir paskirtimi nėra susijusi su įstatymų galiojimo stabdymu. Taip yra todėl, kad situacijoje, susidariusioje sustabdžius įstatymo galiojimą,

galima išvelgti prielaidas dviprasmybėms atitinkamų visuomeninių santykių reguliavimo procese, spragoms teisėje atsirasti. Taip pat gali iškilti ir kitų teisinių problemų. Taigi pažymėtina, kad įstatymų galiojimo sustabdymas yra nebūdingas įstatymų leidybai ir paprastai siejamas su Konstitucijoje nurodytais konkrečiais atvejais. Taigi, susidarys teisiškai ydinga situacija, kada Genetiškai modifikuotų organizmų įstatymo nuostatos, reglamentuojančios genetiškai modifikuotų organizmų išleidimo į aplinką reikalavimus ir sąlygas, *de jure* galios, tačiau *de facto* jos nebegalės būti taikomos. Tai savo ruožtu gali sukelti teisės normų koliziją.

2. Jeigu būtų nuspręsta neatsižvelgti į pirmąją pastabą, projektas turėtų būti tikslintinas šiais aspektais:

1) atsižvelgiant į tai, kad įstatymo nuostatos turi būti aiškios ir konkrečios bei į tai, kad įstatymuose turėtų būti įtvirtintos ne deklaratyvios, o teisinį turinį turinčios įgalinančios, įpareigojančios ar draudžiančios normos, projekto 1 straipsniu pildomame įstatymo 9⁽¹⁾ straipsnyje siūlome atsisakyti 1 dalies pirmojo sakinio kaip perteklinio, o šios dalies antrajame sakinyje palikti tik genetiškai modifikuotų organizmų išleidimo į aplinką draudimą, atsisakant sąvokos “moratoriumas”, nes ši sąvoka įstatymo projekte nėra apibrėžta. Taip pat reiktų atitinkamai patikslinti ir 9⁽¹⁾ straipsnio pavadinimą, straipsnio 2 ir 3 dalis, atsisakant termino “moratoriumas”;

2) projekto 1 straipsniu pildomame 9⁽¹⁾ straipsnyje numatyta, kad nėra nustatytas genetiškai modifikuotų organizmų poveikis žmonių ir gyvūnų sveikatai ir aplinkai bei siūloma įpareigoti Vyriausybę parengti genetiškai modifikuotų organizmų išleidimo į aplinką Lietuvos Respublikoje kontrolės tvarką. Vertinant šias nuostatas, pažymėtina, kad keičiamame Genetiškai modifikuotų organizmų įstatyme nustatyta, kad veiklos, kurios metu yra naudojami genetiškai modifikuoti organizmai ir genetiškai modifikuoti produktai, valstybinį valdymą Lietuvos Respublikoje vykdo Aplinkos ministerija. Pažymėtina, kad keičiamo įstatymo 4 straipsnio 2 punkte kaip viena iš Aplinkos ministerijos funkcijų yra kartu su Sveikatos apsaugos ministerija ir Žemės ūkio ministerija, Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba nustatyti genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų rizikos aplinkai ir žmonių bei gyvūnų sveikatai įvertinimo tvarką ir rizikai įvertinti būtinus duomenis. Be to, keičiamo įstatymo 8 straipsnio 1 punkte nustatyta, kad Aplinkos ministerija ar jos įgaliota institucija vykdo ir valstybinę genetiškai modifikuotų organizmų išleidimo į aplinką kontrolę. Atsižvelgiant į tai, kad galiojančiame įstatyme jau yra įvardintos kompetentingos institucijos, kurios įgaliotos vykdyti funkcijas, kurias projektu siūloma įpareigoti vykdyti Lietuvos Respublikos Vyriausybę, svarstytinis ir tikslintinis pildomo 9⁽¹⁾ straipsnio 1 ir 3 dalių nuostatos;

3) projekto 1 straipsniu pildomame 9⁽¹⁾ straipsnyje siūloma numatyti tik laikino draudimo išleisti į aplinką genetiškai modifikuotus organizmus įsigaliojimo pradžią, tačiau laikotarpius, kuriuo tas draudimas bus taikomas, neapibrėžtas. Siekiant užtikrinti teisinio tikrumo bei teisėtų lūkesčių principus, projekte reiktų aiškiai apibrėžti draudimo išleisti į aplinką genetiškai modifikuotus organizmus terminą;

4) projekto 2 straipsniu pildomos keičiamo įstatymo 15 straipsnio 2 dalies siūlome atsisakyti dėl kelių priežasčių. Visų pirma, keičiamo įstatymo nuostatos, reglamentuojančios genetiškai modifikuotų organizmų išleidimą į aplinką, galioja jau nuo 2002 m. gruodžio 31 d., todėl jau įsigaliojusių ir taikomų teisės normų įsigaliojimo “nukėlimas” atgaline data teisine prasme yra negalimas ir ydingas. Antra, teisės normų galiojimo sustabdymo ydingumas buvo aptartas šios išvados pirmoje pastaboje. Be to, norime

atkreipti dėmesį, kad normos, reglamentuojančios įstatymo, keičiančio kitą įstatymą, įsigaliojimą ar įgyvendinimą, turėtų būti dėstomos ne keičiamajame, o keičiančiajame įstatyme;

5) atsižvelgiant į juridinės technikos taisykles:

- įstatymo pavadinime reiktų išbraukti žodžius “pakeitimo ir”;

- iš keičiamo įstatymo oficialaus paskelbimo šaltinių sąrašo reiktų išbraukti šį šaltinį: “Žin., 2006, Nr. 77 – 2967”;

- reiktų patikslinti įstatymo priėmimo datą;

- vienintelės projekto 1 straipsnio dalies numeruoti nereikia;

- projekto 1 straipsniu pildomo 9⁽¹⁾ straipsnio 2 dalies nuostatą reiktų formuluoti atskiru straipsniu, kaip įstatymo 1 straipsnio įsigaliojimą reglamentuojančią normą;

- projekto 1 straipsniu pildomo 9⁽¹⁾ straipsnio 3 dalies nuostatą reiktų formuluoti atskiru straipsniu kaip įstatymo 1 straipsnio įgyvendinimą nustatančią normą;

- projekto 2 straipsnio pavadinimas turėtų būti dėstomas taip: “2 straipsnis. 15 straipsnio papildymas 2 dalimi”, o pakeitimų esmė – “Papildyti 15 straipsnį 2 dalimi”;

- projekto 2 straipsnio pakeitimų esmėje turėtų būti dėstoma tik pildoma dalis, o ne visas pildomas 15 straipsnis;

- žodžiai “Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą” turėtų būti dėstomi pasvirusiomis raidėmis.

Teisės departamento direktorius

Andrius Kabišaitis

Edvinas Mušinskis

Liucija Schulte-Ebbert